

УДК 81'276.6:616.31:81'367:81'271.14

DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-6-23>

ТИПОВІ ПОМИЛКИ В СИНТАКСИСІ НАУКОВОГО СТОМАТОЛОГІЧНОГО ТЕКСТУ

Леценко Тетяна Олександрівна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри українознавства та гуманітарної підготовки

Української медичної стоматологічної академії

вул. Шевченка, 23, Полтава, Україна

Жовнір Марина Миколаївна

кандидат філологічних наук,

викладач кафедри українознавства та гуманітарної підготовки

Української медичної стоматологічної академії

вул. Шевченка, 23, Полтава, Україна

Бондар Наталія Василівна

кандидат філологічних наук,

викладач кафедри українознавства та гуманітарної підготовки

Української медичної стоматологічної академії

вул. Шевченка, 23, Полтава, Україна

У пропонованій авторами статті обґрунтовано актуальність обраної теми, потребу багатоаспектного аналізу наукового стоматологічного дискурсу. Акцентовано на вкрай гострій потребі підвищити рівень професійного володіння лікарями-стоматологами літературною мовою як єдиним засобом матеріалізації фахових наукових ідей, відчутно зменшити кількість різнорівневих мовних аномативів у зразках наукового стоматологічного дискурсу. Зауважено, що питання співвіднесення «норми» і «відхилення від норми» завжди перебувало під пильним оком науковців. Умотивовано відсутність комплексного дослідження нормативності фахової мови стоматологів, недоступність чітко сформованих рекомендацій, яких варто дотримуватися авторам, вибудовуючи власний науковий дискурс, підживлюють аномативність у слововжитку, словотворенні та побудові різнорівневих синтаксичних структур. Наголошено на тому, що для уникнення мовних аномалій, зокрема й синтаксичних, потрібно усвідомити важливість і обов'язковість опанування лікарями різнорівневих мовних ресурсів – фонетичних, орфоепічних, орфографічних, лексичних, фразеологічних, словотвірних та ін.

У праці проаналізовано типові помилки, зафіксовані в текстовій тканині стоматологічних різножанрових наукових розвідок – оригінальних тез, статей, посібників, підручників, монографій тощо. Обґрунтовано потребу виформовування мовної компетенції в науковців. Досліджено наукові тексти зі стоматології з погляду нормативності їхньої синтаксичної організації. Акцентовано на типових помилках, які допускають стоматологи, намагаючись якнайточніше подати результати своїх дослідницьких пошуків. Проінтерпретовано складні випадки побудови підрядних словосполучень, зокрема керування. Описано наслідки надуживання розщеплених присудків в науковому стоматологічному лексиконі. Авторами проаналізовано специфіку поєднання й використання дієприкметникових зворотів із підрядними частинами. Здійснено спробу виробити систему рекомендацій для впорядкування семантико-синтаксичного оформлення фахових наукових текстів стоматологів. дослідження виконано на матеріалах тез, статей, монографій, підручників, посібників, довідників, текстів авторефератів, дисертацій стоматологічної тематики. Результати дослідження окреслюють подальші перспективи опрацювання стоматологічного дискурсу, аналізу рівня мовної культури наукових праць фахівців стоматологічної сфери; виявлення й опису типових мовних помилок фахівців-стоматологів.

Ключові слова: науковий стиль, науковий текст, синтаксис, синтаксична норма, стоматологічний дискурс.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Мова – це особливий організм, який безупинно розвива-

ється, змінюється, зазнаючи найрізноманітніших впливів соціального, політичного, культурного й наукового життя. Посутні трансформації, що від-

буваються в суспільстві, впливають на розвиток мови, корегують усі її рівні. Вироблення, уніфікація й дотримання норм сучасної української літературної мови – це надзавдання кожного свідомого українця, якому небайдужа українська мова, збереження її традиційного ладу й подальший безперешкодний розвій. У цьому контексті прерогативою розвитку української мови має бути встановлення писемності. І, не зважаючи на усвідомлення цього, відмінні візії, якою має бути взірцева літературна мова, загальнодержавний стандарт повинен щонайшвидше стати канonom для фахівців різних галузей. «Особливості розвитку й потенціал наукової мови, її якість та встановлення без перебільшення можна вважати цікавими і вкрай нагальними проблемами сучасної гуманітаристики», нотує С. О. Астахова [1, с. 201].

Зауважмо, що нормування – це свідомий вплив на мовну практику, мовознавці ще й досі дискутують про шляхи контролю динамічності мови і про раціональні способи стандартизації та кодифікації мовної системи (Б. М. Ажнюк, Л. П. Гнатюк, І. О. Голубовська, К. С. Городенська, П. Ю. Гриценко, А. П. Загнітко, С. Я. Єрмоленко, Є. А. Карпіловська, Ж. В. Колоїз, Т. А. Коць, Г. П. Мацюк, О. Д. Пономарів, П. О. Селігей, М. С. Скаб, В. Г. Склярєнко, Л. Т. Масєнко, Л. Л. Шевченко, О. О. Таранєнко, Г. М. Яворська та ін.).

Не лише фактологічна точність трансльованої науковцем інформації, її цінність для розвитку науки, скрупульозність і виваженість науковця свідчать про його високий професіоналізм та фахову компетенцію. Зауважмо також, що рівень опанування мовних навичок значною мірою впливає на адекватність сприймання думок та ідей, успіх популяризації вченими своїх наукових постулатів, гіпотез і теорій.

Визнаючи той факт, що фахові розвідки мають незмірну значущість для загального наукового розвою, опановуючи виражальні можливості мови й активно послуговуючись ними, автор дослідження долучається до когорти дослідників, які виформували свій індивідуальний науковий стиль, прагнуть за будь-якої відшліфовувати й удосконалювати його. Вони не лише осмислюють праці попередників, висувують гіпотези, шукають та аналізують нові факти, розбудовують й доводять теорії, не лише пересвідчують широкий загал у своєму високому професіоналізмі, а й демонструють мовну вправність.

Попри це, трапляються наукові тексти, що не відповідають утрадиційним критеріям грамотності. Нас передовсім не полишає думка про перенасичення змістовими огріхами наукової мови медицини, зокрібно стоматології. На жаль, стихійне нехтування базовими лексичними, морфологічними, синтаксичними, фразеологічними чи стилістичними нормами літературної мови призводить до низького рівня мовної культури наукових праць загалом, до безсистемного й алогічного наукового викладу фактів.

Питання невіформованості компетенції володіння науковою мовою й пізнання особливостей функціонування наукового стилю в мові стоматології донині лишається відкритим. Ці міркування й факти потверджують беззаперечну актуальність і своєчасність пропонованої праці. Тож, адекватність вибору теми умотивовано не лише потребою багатоаспектного аналізу наукового стоматологічного дискурсу, а й у край гострою необхідністю підвищити рівень професійного володіння лікарями-стоматологами літературною мовою як єдиним засобом матеріалізації фахових наукових ідей, відчутно зменшити кількість різнорівневих мовних аномативів у зразках наукового стоматологічного дискурсу.

Джерельним матеріалом для нашого дослідження послужили матеріали тез, статей, монографій, підручників, посібників, довідників, текстів авторефератів, дисертацій стоматологічної тематики. З етичних міркувань ми не називаємо авторів простудійованих публікацій.

Формулювання мети і завдань статті. У цій статті ми апелюємо до типових синтаксичних помилок, які допускають стоматологи, намагаючись оприлюднити свої дослідницькі здобутки. **Мета розвідки** – зафіксувати, систематизувати й проаналізувати типові синтаксичні огріхи, зафіксовані в науковому стоматологічному дискурсі.

Згідно з поставленою метою визначені **завдання** дослідження: 1) обґрунтувати потребу виформовування мовної компетенції в науковців; 2) дослідити й проінтерпретувати складні випадки побудови підрядних словосполучень (керування); 3) описати наслідки надуживання розщепленими присудками в науковому стоматологічному лексиконі; 4) проаналізувати специфіку поєднання й використання дієприкметникових зворотів із підрядними частинами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічний матеріал, пов'язаний з дотриманням узуальних граматичних норм у різних сферах сучасної української мовної практики, активно напрацьовують вітчизняні лінгвісти (К. С. Городенська, І. Р. Вихованець, А. П. Загнітко, Н. В. Загнітко, С. Я. Єрмоленко, Т. О. Лещєнко, О. С. Мільченко, О. О. Таранєнко, З. М. Терлак, Є. К. Тимченко, А. Ю. Яворський та ін.).

Перебувають у полі зору дослідників й наукові медичні студії (Я. Ю. Вакалюк, Л. Г. Василенко, С. П. Гриценко, С. Ю. Дев'ятко, Г. О. Золотухін, Т. О. Лещєнко, Н. П. Литвинєнко, Л. Г. Лісовий, Н. В. Мисник, Л. А. Пиріг, Г. В. Навчук, О. Б. Петрова, І. В. Семенко, Л. О. Симонєнко, А. В. Ткач, І. Є. Томка, В. Г. Юфимєнко та ін.).

Попри розширення діапазону й збільшення різновекторних студій, присвячених омовленій проблематиці, увиразненої тенденції до багатоаспектного вивчення наукових медичних текстів, ми, на жаль, вкотре переконуємося в недосконалості фахового наукового стоматологічного дискурсу. «Недотримання базових лексичних, мор-

фологічних, синтаксичних, фразеологічних чи стилістичних норм літературної мови призводить до низького рівня мовної культури наукових праць загалом та прискорює стихійний процес утвердження наукоподібності стоматологічних студій», – переконана Т. О. Леценко [5, с. 5-6].

Цілком можливо, що відсутність комплексного дослідження нормативності фахової мови стоматологів, неможливість лікарів послуговуватися рекомендаціями й порадами, поданими у доступній для нефілологів формі, лише примножують огріхи у слововжитку й вибудовуванні синтаксичних конструкцій.

У праці використано загальнолінгвістичний метод наукового опису (узагальнення, систематизація, класифікація, інтерпретація мовознавчого наукового фактажу). Крім цього, апелювано до описово-аналітичного методу й методу порівняння. Парадигму методів і методик употужнено дискурс-аналізом.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Ретельно вивчаючи фрагменти наукового стоматологічного дискурсу вже багато років, ми постійно фіксуємо цілу низку типових синтаксичних помилок, систематизуємо й аналізуємо найпоширеніші з них. У цій статті ми акцентуємо на складних випадках побудови підрядних словосполучень, уживанні розщеплених присудків і дієприкметникових зворотів із підрядними частинами в науковому стоматологічному лексиконі. Поряд із неправильним варіантом пропонуємо нормативно вмотивований.

Складні випадки побудови підрядних словосполучень (керування). «Керуванням називається такий тип підрядного зв'язку, за якого головне слово потребує від залежного певної відмінкової форми, що залишається постійною за будь-якої зміни головного слова» [2, 17]. При керуванні лексичне і граматичне значення головного слова визначає відмінок залежного. Попри те, що українська мова має давно сформовану систему керування дієслів і віддієслівних іменників, правила побудови словосполучень із цим типом підрядного зв'язку мовці повсякчас порушують. «Одна з головних причин сплутування відмінків керування – знов-таки насамперед через практику російсько-української двомовності. Відмінки керування дієслів часто не збігаються в українській і російській мовах», – слушно зауважує П. П. Куляс [4, 160]. Проаналізуємо детальніше виявлені в проаналізованих текстах помилки цього типу.

В українській мові правильно вживати *знавати чого*, а не *що*, тобто після слова *знавати*, кодифікованого й узвичаєного мовною практикою зі значенням «пізнавати на власному досвіді, переживати що-небудь, зустрічатися, стикатися з чимось» [7, III, 128], варто послуговуватися Р.в. Простудійовані фрагменти стоматологічного дискурсу оприявнили потужні єднальні можливості й частотну контекстуальну сполучуваність дієслова *знавати*, зокрема суб'єкти *знають дії*,

навантаження, тиску, сили, втрат, опромінення, впливу, перетворень, змін, ремінералізації, розпаду тощо: «*Одонтобласти **знають** значних морфологічних, а інколи й некротичних **змін***»; «*Активізація патогенного чинника спричиняє гострий запальний процес у ділянці верхівки кореня, і тоді грануляційна тканина **знає** часткового **руйнування***»; «*Утворене з'єднання досить міцне (сила адгезії досягає 15–17 МПа), проте з часом перебудований забруднений шар **знає** **розпаду** і в місці приєднання адгезиву утворюються мікроцілини*»; «*На цих ділянках зуби **знають** дуже значного жувального **тиску**, якому не може протистояти міцність мікрофільних композитів*».

У словосполученні з дієсловом *запобігати* нормативно використовувати Д.в., а не Зн.в., тобто правильно *запобігати чого*, а не *що*: «*Таким чином, використання розробленого способу санації ротової порожнини дозволяє зменшити запальний процес у ротовій порожнині, скоротити терміни лікування запальних процесів і **запобігти виникненню ускладнень***»; «*Щоб **запобігти** надмірному **зішліфуванню** зубів, доцільно зішліфувати спочатку зуби на моделі, скласти план пришліфування в порожнині рота, вирішити питання про те, чи можна усунути супраконтакти методом зі шліфування, чи необхідні інші методи оклюзійної корекції*»; «*Збереження зубів, що залишилися, дозволяє **запобігти атрофії** альвеолярного відростка, яка розвивається після видалення зубів, а також створює сприятливі умови для надійної фіксації назубоаясенного протеза*»; «*Додаткові елементи фіксації створюються в межах здорових твердих тканин зуба так, щоб вони **запобігали зсуву і перекладанню** вкладки під дією вертикальних і трансверзальних сил тиску*».

Зауважимо про випадки, коли *запобігати* стає неконтекстуальним синонімом до *уникати*. До речі, після дієслова *уникати* за нормою використовуємо Р.в. – *уникати чого*: «*Вони мають значну діагностичну цінність, оскільки дозволяють легше і вірогідніше виявити прояви СНІДу в пацієнта й **уникнути зараження** медперсоналу*»; «*Під час препарування та особливо пломбування каріозних порожнин V класу необхідно **уникати травмування** інструментами ясенного краю*».

Опанувати що, а не *чим* (але *оволодіти чим*): «*Ефективне укріплення є однією з умов, що забезпечують гарні функціональні якості протеза, швидку адаптацію до нього в пацієнта, збереження опорних зубів, тому студент повинен опанувати вибором (правильно – **вибір**) видів і засобів фіксації та стабілізації часткових знімних протезів*»; «*Опанувати навички обстеження опорних зубів на моделі за допомогою паралелометра (α-III)*»; «*Він сам **оволодіє технікою** видалення зубів у закордонних поїздах*».

У стоматологічному дискурсі часто вживають слово *гігієна* як «сукупність практичних заходів, що забезпечують збереження здоров'я; санітарія» [7, II, 64]. Потрібно запам'ятати: *гігі-*

ена чого, уживати після нього Р.в. без прийменника: «На скупчення нальоту впливають також характер їжі, склад мікробної флори, **гігієна порожнини рота**»; «Лише за таких умов **гігієна порожнини рота** може бути одним із наймасовіших та дійових методів профілактики різноманітних захворювань». Опосередковане керування в цьому випадку – поза нормою: «Комплексна **гігієна** за ротовою порожниною (правильно – **ротовою порожниною**) допомагає запобігти розмноженню бактерій, формуванню зубного каменю, запаленню ясен».

У вітчизняних лексикографічних джерелах зафіксовано й дефіновано слова *слабувати* – «бути хворим; хворіти, нездужати» [7, IX, 344] і *зслабнути*, тобто «стати хворим; захворіти» [7, III, 313]. Найчастіше в цьому значенні використовують *захворіти* – «бути хворим, страждати від якоїсь хвороби» [7, II, 46]. За нормою потрібно виживати *захворіти* (*хворіти*) на що, а не чим і *зслабнути* (*слабувати*) на що, а не чим: «**На первинну невралгію** дуже рідко **хворіють** особи віком до 25 років»; «**Пацієнтка хворіє на цукровий діабет**». На жаль, питомий український синонім до *захворіти* (*хворіти*) – *зслабнути* (*слабувати*) не ввійшов до активного наукового вжитку. Його здебільшого використовують у художньому стилі, публіцистиці та в побутовому спілкуванні.

Сучасна синтаксична традиція української мови вимагає після *бути* Н.в., тобто правильно – *бути* + Н. в., а не Р. в. [4, 164]: «Однак потреба населення в зуболікувальній допомозі була настільки великою (правильно – **велика**, краще – **значна!**), що цією справою, окрім лікарів, також займались особи без медичної освіти»; «Таким чином, зуболікувальна освіта була лише в приватних зуболікувальних школах і була платною (правильно – **платна**)»; «Забезпечення населення зуболікарськими кадрами було низьким (правильно – **низьке**)»; «Плата за лікування була великою (правильно – **висока**)».

Звісно, прикладів аномативної побудови словосполучень із типом підрядного зв'язку керування чимало. Кожен науковець, зокрема й фахівець стоматологічної сфери, має пильнувати й обирати з-поміж кількох можливих правильний варіант. Наприклад: **підстава для чого**, а не **чого**; **згідно з чим**, **відповідно до чого**, а не **згідно чого**, **відповідно чого**; **всупереч чому**, а не **всупереч чого**; **відмежовуватися від чого**, а не **відмежовуватися між собою**; **властивий (притаманний) кому, чому**, а не **властивий (притаманний) для кого, чого**; **характерний для кого, чого**, а не **характерний кому, чому**; **сповнений чого**, а не **сповнений чим**; **торкатися чого**, а не **торкатися до чого**; **доторкатися до чого**, а не **доторкатися чого**; **потребувати чого**, а не **потребувати що**; **повідомити кому**, а не **повідомити кого**; **інформувати кого**, а не **інформувати кому** та ін.

Розщеплення присудків. Розщеплення присудка – це заміна однослівного присудка дво-

і трислівним. Неорганічність таких маніпуляцій в українській мові пов'язують передовсім із її «дієслівністю», а не «іменниковістю», але цей факт не витісняє їх за межі нормативного синтаксису. Ми погоджуємося з міркуваннями щодо стилістичної недоречності активного послуговування розщепленими присудками у звичайній повсякденній мові та щодо незграбності й трафаретності наукового дискурсу, перенасиченого ними.

Зауважимо, що стоматологічні наукові тексти рясніють неорганічними для дієслівної української мови іменниковими присудками: *виконувати огляд* – *оглядати*, *проводити операцію* – *оперувати*, *надавати допомогу* – *допомагати*, *мати вплив* – *впливати*, *виконувати вакцинацію* – *вакцинувати*, *проводити дезінфекцію* – *дезінфікувати*, *мати залежність* – *залежати*, *насичувати фтором (йодом)* – *фторувати*, *йодувати*; *з'ясувати діагноз* – *діагностувати*, *мати локацію* – *локалізуватися* та ін.

Надмірне використання розщеплених присудків порушує частиномовну співмірність у тексті, надає йому штучної науковості, призводить до поняттєвого перенасичення матеріалу і зайвості. Уживати такі присудки в науковому дискурсі, зокрема і в стоматологічному, звісно, можна, але при цьому конче необхідно керуватися почуттям стильової гармонії та міри: послуговуватися іменниковими присудками тоді, коли не доцільно і з певних причин неможливо скористатися традиційним дієслівним.

Показовим у цьому разі є те, що речення з більш поширеними в мовленні присудками, вираженими дієслівними формами, на відміну від декомпонованих, сприймають легко, без складнощів декодують зміст повідомлення. Порівняймо: «Одночасно з резорбцією кісткової тканини **відбувається процес утворення** нових кісткових балочок, головним чином за рахунок метоплазії фіброзної сполучної тканини» («Одночасно з резорбцією кісткової тканини, головню за рахунок метоплазії фіброзної сполучної тканини, **утворюються нові кісткові балочки**»); «У центрі гранульоми **відбуваються процеси** слизового, зернистого, жирового **переродження** клітинних елементів, утворення ексудату» («У центрі гранульоми **перероджуються** слизові, зернисті, жирові клітинні елементи, утворюється ексудат»); «У тимчасових великих кутніх зубах **процес розсмоктування починається** з внутрішньої поверхні коренів, тобто з тієї, що повернута до міжкореневого проміжку, де розташований зачаток постійного зуба» («У тимчасових великих кутніх зубах спочатку **розсмоктується** повернута до міжкореневого проміжку, де розташований зачаток постійного зуба, верхня поверхня коренів»); «При безуспішності вивихування обох коренів **присупають до розсікання** міжкореневої спайки» («Якщо вивихування обох коренів не має жодних результатів, **розтинають** міжкореневу спайку»).

Частотні й трикомпонентні структури, трансформація яких не суперечить чинним синтаксичним стандартам: «*Нерідко в центральних відділах навколоверхівкового вогнища спостерігається гнійне розплавлення грануляцій*» («*Нерідко в центральних відділах навколоверхівкового вогнища розплавляються гнійні грануляції*»); «*У зв'язку з постійною дією токсинів мікроорганізмів виникає поступове зміщення живої пульпи в апікальному напрямку*» («*Через постійну дію токсинів мікроорганізмів жива пульпа поступово зміщується в апікальному напрямку*»); «*При мікроскопічному дослідженні виявляється інтенсивне розростання грануляційної тканини*» («*Грануляційна тканина інтенсивно розростається, і це видно під мікроскопом*»).

Звісно, ми не можемо наполягати на уніфікації в науковому тексті присудків, виражених тією чи тією дієслівною формою, але вкотре наголошуємо на гармонії викінченого наукового продукту. Радимо уникати будь-яких надмірностей і у слововжитку, і в синтаксичному оформленні наукової думки, особливо якщо воно суперечать традиційним тенденціям побудови словосполучень і речень, може спричинити нехтування виняткової ролі дієслова в науковому мовленні.

Ще одна заувага: апелюючи до суто прагматичних міркувань, видається, що дієслівні форми сприймаються легше, зв'язки між словами в реченнях із дієсловами у відмінюваній формі простіше усвідомити, дієслова нескладно запам'ятовувати. На думку П. О. Селігея, «дієслівні форми сприймати легше, бо за ними помітно дію, вони точніші за недієві» [6, 49].

Поєднання дієприкметникових зворотів із підрядними частинами. Складнопідрядне речення традиційно тлумачать різновидом складного речення, що містить дві й більше предикативні одиниці, поєднані в значеннєве і граматичне ціле підрядним зв'язком за допомогою сполучників підрядності чи сполучних слів. Предикативні частини складнопідрядних речень взаємозалежні. У складнопідрядному реченні підрядна (залежна) частина підпорядкована головній.

Згідно з чинними нормами вибудовування складних речень цього типу, грубим порушенням синтаксичного ладу в реченні стає алогічне й граматично невмотивоване використання в підрядній частині складнопідрядного речення дієприкметникового звороту. Дієприкметниковий зворот – це «поширене означення, виражене дієприкметником з пояснювальним словом» [2, 134]. Мовимо про недоцільність і неправильність поєднувати в одній конструкції підрядної частини з дієприкметниковим зворотом. Неправильний варіант «*Висновки, які (що) зроблені після обстеження ротової порожнини хворого, буде використано*

під час подальшого медикаментозного лікування» потрібно замінити на «*Висновки, зроблені після обстеження ротової порожнини хворого, буде використано під час подальшого медикаментозного лікування*».

Розглянемо приклади, зафіксовані в проаналізованих зразках наукового стоматологічного дискурсу: «*Під час нападу болю у хворих на пульпіт відсутні ознаки подразнення вегетативної нервової системи, які притаманні невралгії гілок трійчастого нерва*» («*Під час нападу болю у хворих на пульпіт відсутні ознаки подразнення вегетативної нервової системи, притаманні невралгії гілок трійчастого нерва*»); «*Окрім клітинних елементів, у цьому шарі є тонкі ретикулярні (аргірофільні) та колагенові волокна, які розміщені без певної орієнтації*» («*Окрім клітинних елементів, у цьому шарі є тонкі ретикулярні (аргірофільні) та колагенові волокна, розміщені без певної орієнтації*»); «*Найпоширенішими клітинами в ній є фібробласти, що розташовані вздовж основного напрямку пучків волокон, оскільки беруть участь у їх утворенні зодент (crezodent), менацил (teracil solution), ендотин, (endotine), що створені на основі камфори, фенолу, метакризолу; їх також застосовують для антисептичної обробки каналів протягом 2-5 діб*» («*Найпоширеніші клітини в ній – це фібробласти, розташовані вздовж основного напрямку пучків волокон, оскільки беруть участь у їх утворенні зодент (crezodent), менацил (teracil solution), ендотин, (endotine), створені на основі камфори, фенолу, метакризолу; їх також застосовують для антисептичної обробки каналів протягом 2-5 діб*»).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Наявність проаналізованих у праці синтаксичних аномалій – неправильної побудови підрядних словосполучень, надуживання розщеплених присудків і дієприкметникових зворотів із підрядними частинами в науковому стоматологічному лексиконі – можна інтерпретувати наслідком позамовних і внутрішньомовних чинників.

Щоб наблизити реальну мовну особистість особистості лікаря-стоматолога до взірцевої, передовсім необхідно употужнити її мовну складову. Аби уникнути проаналізованих мовних помилок, зосібна й синтаксичних, потрібно усвідомити надважливість опанування лікарями фонетичних, орфоепічних, орфографічних, лексичних, фразеологічних, словотвірних та ін. мовних норм.

Результати дослідження окреслюють подальші перспективи студювання стоматологічного дискурсу. На часі – аналіз рівня мовної культури наукових праць фахівців стоматологічної сфери, виявлення й опису типових мовних помилок фахівців-стоматологів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Астахова С. О. Стильові вади сучасного стоматологічного наукового дискурсу. Збірник наукових праць I Міжнародної науково-практичної конференції «Technology, engineering and science – 2018» (24–25 жовтня 2018 р.). Лондон : ПолтНТУ, 2018. С. 201–202.
2. Бевзенко С. П. Сучасна українська мова. Синтаксис. Київ : Вища школа, 2005. 270 с.
3. Гінзбург М. Д. Українські віддієслівні іменники на *-ння*, *-ття* на тлі сусідніх слов'янських мов. Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка» : Серія «Проблеми української термінології». 2013. № 765. С. 3–13.
4. Куляс П. П. Типоогія помилок: підручник, монографія. Київ : Видавництво НПУ імені Драгоманова. 2015. 464 с.
5. Лещенко Т. О. Нагальні проблеми в нормованості термінологічного інструментарію стоматологічної галузі. Мова. 2018. № 29. С. 5–11.
6. Селігей П. О. Іменниковість versus дієслівність: у пошуках золоті середини. Мовознавство. 2014. 4. – С. 36–55.
7. Словник української мови в 11 т. Київ : Наукова думка, 1970–1980. 799 с.

REFERENCES

1. Astahova, S. A. (2018). Stylovi vady suchasnoho stomatolohichnoho naukovooho dyskursun [Stylistic issues of modern dental scientific discourse]. Zbirnyk naukovykh prats I Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Technology, engineering and science – 2018», 24–25 zhovtnia 2018 roku. London : PoltNTU, S. 201–202 [in Ukrainian].
2. Beveznko, S. P. (2005). Suchasna ukrainska mova. Syntaksys [Modern Ukrainian. Syntax]. Kyiv: Vyshcha shkola [in Ukrainian].
3. Ginzburg, M. D. (2013). Ukrainski viddiieslivni imennyky na *-nnia*, *-ttia* na tli susidnikh slovianskykh mov [Ukrainian Verbal Nouns in *-nnya*, *-ttya* against a Background of the Neighbouring Slavic Languages [Text]. Visnik Nats. un-tu «Lvivska politehnika» : seriya «Problemi ukrayinskoyi termi-nologiyi. 765. S. 53–13 [in Ukrainian].
4. Kulias, P. P. (2015). Typolohiia pomylok : pidruchnyk – monohrafiu [Typology of the mistakes: textbook, monography]. Kyiv : NPU imeni M. P. Drahomanova. [in Ukrainian].
5. Leshchenko, T. O (2018). Nahalni problemy vnormovanosti terminolohichnoho instrumentariiu stomatolohichnoi haluzi [Urgent problems of the normological terminology of the dental industry]. Mova. 29. S. 5–11 [in Ukrainian].
6. Seligey, (P.O.) 2014. Imennykovist versus diieslivnist: u poshukakh zolotoi seredyiny [Noun versus verb: in search of the golden mean]. Movoznavstvo. 4: 36–55. [in Ukrainian].
7. SUM, 1970: Slovyk ukrainskoi movy : v 11-ty t. [Dictionary of the Ukrainian language: in 11 t.] [in Ukrainian].

THE MOST COMMON MISTAKES IN THE SCIENTIFIC DENTAL SYNTAX

Leshchenko Tetyana Alexandrivna

Ph.D. in Philology, Associate Professor,

Head of the Department of Ukrainian Studies and Humanitarian Training,

Ukrainian Medical Dental Academy

Str. European, 39, Poltava, Ukraine

Zhovnir Maryna Nikolaevna

Ph.D. in Philology, Lecture,

Head of the Department of Ukrainian Studies and Humanitarian Training,

Ukrainian Medical Dental Academy

Str. European, 39, Poltava, Ukraine

Bondar Natalia Vasylivna

Ph.D. in Philology, Lecture,

Head of the Department of Ukrainian Studies and Humanitarian Training,

Ukrainian Medical Dental Academy,

Str. European, 39, Poltava, Ukraine

The article deals with the typical mistakes of dental scientific researches – original theses, articles, manuals, textbooks, monographs, etc. The necessity to form and develop language competence in academics has been showed. It has been noted, that the problem of formation and improvement of researchers' individual scientific style is extremely acute, as dentists usually forget to translate their ideas into adequate language forms. According to this, the peculiarities of the development and potential of the scientific language, its quality and normalization can be considered interesting and extremely urgent problems of modern humanitarian science. The emphasis on the typical mistakes made by dentists, trying precisely present the results of their researches, as well as the analysis of normative and non-normative in modern written scientific speech will not only protect the authors from unreasonable and inappropriate use of rich lexical, grammatical and stylistic resources of the modern Ukrainian language, but also cause a desire to learn how to translate thoughts accordingly to the generally accepted language norms and requirements of scientific style. In addition, linguistic literature on syntactic linguistic abnormalities has been analyzed in details. The article focuses on the scientific dental discourse. Scientific texts on dentistry have been examined from the point of view of the correctness of their syntactic organization. Common cases of contractual word formation have been investigated and interpreted. The effects of increased frequency of using split predicates are shown. The peculiarities of combining and using participle expression in the scientific dental lexicon have been described. This article is the first attempt at creating a system of recommendations for ordering the semantics and syntax of professional dentist's writing.

Key words: *scientific style, scientific text, syntax, syntactic norm, dental discourse.*